

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 listopada 2022 roku, znak: END/25/021147106, Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał Z. S. (1) emeryturę od dnia 1 października 2022 roku oraz odmówił wnioskodawcy prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

W treści decyzji organ rentowy wskazywał, iż na podstawie dokumentów dostarczonych wraz z wnioskiem oraz znajdujących się w aktach emerytalnych, na wymagane 15 lat pracy w szczególnych warunkach Z. S. (1) udowodnił 11 lat, 8 miesięcy i 24 dni w następujących okresach: od dnia 24 lipca 1979 roku do dnia 31 lipca 1983 roku, od dnia 15 sierpnia 1983 roku do dnia 4 grudnia 1990 roku, od dnia 6 grudnia 1990 roku do dnia 31 stycznia 1991 roku oraz od dnia 21 kwietnia 2008 roku do dnia 20 lipca 2008 roku. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podnosił, iż do stażu pracy w szczególnych warunkach nie zaliczył okresów zatrudnienia od dnia 6 lutego 2006 roku do dnia 19 kwietnia 2008 roku, ponieważ pracę w szczególnych warunkach Z. S. (1) wykonywał 6 godzin dziennie. Organ rentowy uznał, iż przedłożone przez wnioskodawcę dokumenty w postaci zeznań świadków pozostają bez wpływu na prawo do rekompensaty. W ocenie organu rentowego, zeznania świadków na okoliczność zatrudnienia skarżącego w szczególnych warunkach w okresach od dnia 11 października 1993 roku do dnia 30 grudnia 1996 roku, od dnia 4 marca 1997 roku do dnia 28 lutego 1998 roku oraz od dnia 6 kwietnia 1998 roku do dnia 30 grudnia 1998 roku oraz oświadczenie Z. S. (2) nie są wystarczającym środkiem dowodowym w postępowaniu przed organem rentowym potwierdzającym zatrudnienie w szczególnych warunkach.

/decyzja z dnia 4 listopada 2022 roku – k. 47-49 załączonych akt rentowych/

W dniu 17 listopada 2022 roku odwołanie od powyższej decyzji złożył Z. S. (1). W treści odwołania wnioskodawca podnosił, iż w spornych okresach zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy, świadczył pracę od 8 do 12 godzin dziennie przy czyszczeniu kotłów parowych Elektrociepłowni (...) - 2 Ł..

/odwołanie – k. 3-3v/

W odpowiedzi na odwołanie złożonej w dniu 5 grudnia 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o oddalenie odwołania wywodząc, jak w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 4-4v/

Na rozprawie w dniu 4 kwietnia 2023 roku strony podtrzymały prezentowane stanowiska w sprawie.

/oświadczenie wnioskodawcy, oświadczenie pełnomocnika organu rentowego – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:51:40 i dalej/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca Z. S. (1) urodził się w dniu (...).

/bezsporne/

W okresie od dnia 25 lipca 1979 roku do dnia 31 lipca 1983 roku Z. S. (1) był zatrudniony w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością.

/bezsporne/

W dniu 6 kwietnia 2017 roku zakład pracy (...) sp. z o.o. z siedzibą w O. (CENTRUM OPERACYJNE (...)) wystawił Z. S. (1) świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, w którym zaświadczył, iż wnioskodawca w okresie od dnia 25 lipca 1979 roku do dnia 31 lipca 1983 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione w wykazie A, Dziale II, poz. 1 tj. prace przy wytwarzaniu, przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej

oraz montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych na stanowisku monter wykonując czynności elektromontera instalacji i urządzeń elektroenergetycznych wymienionego w wykazie A, Dziale II, poz. 1 pkt 9 tj. w wykazie stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 roku w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach.

/świadcstwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 6 kwietnia 2017 roku – k. 34 załączonych akt rentowych/

W okresie od dnia 15 sierpnia 1983 roku do dnia 31 stycznia 1991 roku Z. S. (1) był zatrudniony w Zakładzie (...) (po przekształceniach od dnia 1 kwietnia 2007 roku (...) S.A. z siedzibą w W.).

/bezsporne/

W świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 10 maja 2011 roku zakład pracy (...) S.A. z siedzibą w W. zaświadczył, iż w okresie od dnia 15 sierpnia 1983 roku do dnia 31 stycznia 1991 roku Z. S. (1) wykonywał pracę stale i w pełnym wymiarze w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze: od dnia 15 sierpnia 1983 roku do dnia 31 stycznia 1987 roku prace przy wytwarzaniu, przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych - monter kotłów (monter kotłów i urządzeń pomocniczych) - wykaz A, dział II, poz. 1, pkt. 29 zarządzenia Nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 roku (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, poz. 43 z późn. zm.) w sprawie określania stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach; od dnia od dnia 1 lutego 1987 roku do dnia 31 lipca 1989 roku prace przy wytwarzaniu, przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych - monter kotłów (monter kotłów i urządzeń pomocniczych) - wykaz A, dział II, poz. 1 pkt. 29 zarządzenia Nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 roku (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, poz. 43 z późn. zm.) w sprawie określania stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach oraz od dnia 1 lutego 1987 roku do dnia 31 lipca 1989 roku prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym - spawacz (spawacz gazowy + spawacz elektryczny) od dnia 26 marca 1980 roku do dnia 30 kwietnia 1988 roku - wykaz A, dział XIV, poz. 12 pkt. 9/10 zarządzenia Nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 roku (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, poz. 43 z późn. zm.) w sprawie określania stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach; od dnia 1 sierpnia 1989 roku do dnia 31 stycznia 1991 roku prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym - spawacz z uprawnieniami (spawacz gazowy + spawacz elektryczny) od dnia 26 marca 1980 roku do dnia 30 kwietnia 1988 roku - wykaz A, dział XIV, poz. 12 pkt. 9/10 zarządzenia Nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 roku (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, poz. 43 z późn. zmian.) w sprawie określania stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach.

/świadcstwo wykonywania prac w szczególnych warunkach – k. 8 załączonych akt rentowych/

W świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z dnia 29 marca 2019 roku zakład pracy (...) S.A. z siedzibą w W. zaświadczył, iż Z. S. (1) w okresie od dnia 15 sierpnia 1983 roku do dnia 31 stycznia 1987 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy: wytwarzaniu, przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych – wykaz A, Dział II, poz. 1 stanowiący załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku (Dz.U., nr 8, poz. 43) pracując na stanowisku monter kotłów i urządzeń pomocniczych w nomenklaturze zakładu: monter kotłów, monter kotłów – spawacz (zmiana nazwy stanowiska wynikała ze zmiany w taryfikatorze stanowisk i wewnętrznych przepisach zakładowych) zgodnie z zarządzeniem nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 roku z późn. zm. – wykaz A, Dział II, poz. 1 pkt 29 w sprawie wykazu stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W dokumencie podano, iż wskazana w świadectwie pracy

nazwa stanowiska monter kotłów, monter kotłów – spawacz jest tożsama pod względem rodzaju wykonywanej pracy zakresu obowiązków pracownika na stanowisku monter kotłów i urządzeń pomocniczych wymienionemu w wykazie A, Dziale II, poz. 1 pkt 29.

/świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z dnia 29 marca 2019 roku – k. 37 załączonych akt rentowych/

W świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z dnia 29 marca 2019 roku zakład pracy (...) S.A. z siedzibą w W. zaświadczył, iż Z. S. (1) w okresie od dnia 1 lutego 1987 roku do dnia 31 stycznia 1991 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w szczególnych warunkach, prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowo-wodorowym wymienione w wykazie A, Dziale XIV, poz. 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku (Dz. U. Nr 8 poz. 43) pracując na stanowisku: spawacz gazowy; spawacz elektryczny w nomenklaturze zakładu: spawacz, spawacz z uprawnieniami (zmiana nazwy stanowiska wynikała ze zmiany w taryfikatorze stanowisk oraz wewnętrznych przepisach zakładowych) zgodnie z zarządzeniem nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 roku z późn. zm. - wykaz A, Dział XIV, poz. 12 punkt 9 i 10, w sprawie wykazu stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu górnictwa i energetyki. W dokumencie podano, iż wskazana w świadectwie pracy nazwa stanowiska spawacz, spawacz z uprawnieniami jest tożsama pod względem rodzaju wykonywanej pracy i zakresu obowiązków pracownika na stanowisku spawacz gazowy, spawacz elektryczny wymienionemu w wykazie A, Dziale XIV poz. 12 punkt 9 i 10.

/świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z dnia 29 marca 2019 roku – k. 38 załączonych akt rentowych/

W okresie od dnia 18 czerwca 1991 roku do dnia 26 stycznia 1992 roku Z. S. (1) był zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy nr 2 w Ł., jako osoba bezrobotna i pobierał z tego tytułu zasiłek dla bezrobotnych.

/zaświadczenie PUP z dnia 14 listopada 2005 roku – k. 11 załączonych akt rentowych/

W okresie od dnia 11 października 1993 roku do dnia 30 grudnia 1996 roku oraz od dnia 4 marca 1997 roku do dnia 28 lutego 1998 roku Z. S. (1) zatrudniony był w P.W.U.T (...) w G., z kolei od dnia 6 kwietnia 1998 roku do dnia 30 grudnia 1998 roku w (...) J. J. na stanowisku monter – spawacz.

/oświadczenie wnioskodawcy – k. 46-46v załączonych akt rentowych, nadto: zeznania wnioskodawcy – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:49:53 i dalej w związku z e – protokołem z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:01:26 i dalej/

W zakładach pracy istniał taryfikator stanowiskowy.

/zeznania wnioskodawcy – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:49:53 i dalej w związku z e – protokołem z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:01:26 i dalej/

Powyższe firmy zajmowały się czyszczeniem kotłów w Elektrociepłowni (...) -2 na ul. (...) w Ł.. W zakładach pracy zdarzały się również drobne prace spawalnicze w przypadku np. nieszczelności na rurociągach, niemożliwości otwarcia włączów wejściowych do kanałów.

/zeznania wnioskodawcy – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:49:53 i dalej w związku z e – protokołem z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:01:26 i dalej, zeznania świadka A. D. – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:23:40 i dalej, zeznania świadka M. Z. – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:37:31 i dalej/

W zakładach pracy nie było stanowiska: czyściciel kotłów.

Czyszczenie kotłów polegało na usuwaniu wewnątrz kotła nawisów brył żużla, zatorów popiołu w komorze paleniskowej, czyszczeniu przegrzewaczy, obrotowych podgrzewaczy powietrza, kanałów spalin, instalacji odpopielania oraz elektrofiltrów i zbiornika retencyjnego popiołu.

W trakcie pracy pracownik musiał wejść do środka kotła, który najpierw był wyłączany i studzony. To były kotły wysokoprężne, o wysokości ok. 40 metrów i szerokości około 35 metrów. Do środka kotła wchodziło 7-8 osób łącznie. Pracownicy dzielili się zakresem prac. Jedni czyścili nawisy w komorze paleniskowej, następna grupa - drugi ciąg na przegrzewaczu.

/zeznania wnioskodawcy – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:49:53 i dalej w związku z e – protokołem z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:01:26 i dalej, zeznania świadka A. D. – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:23:40 i dalej, zeznania świadka M. Z. – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:37:31 i dalej/

Pracownicy wchodziłi do kotła także wówczas, gdy temperatura w nich sięgała 70 stopni C..

/zeznania świadka M. Z. – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:37:31 i dalej/

Kotły pracowały przez cały czas. W tygodniu poszczególne kotły wyłączano.

/zeznania świadka A. D. – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:23:40 i dalej/

Kocioł był wyłożony rurami, które trzeba było obijać, czyścić z pyłu, omiatać, skrobać.

/zeznania świadka A. D. – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:23:40 i dalej, zeznania świadka M. Z. – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:37:31 i dalej/

Włazy znajdowały się na samej górze, zaczynano pracę od góry. Wnioskodawca w trakcie wykonywania swoich obowiązków był asekurowany liną przez drugiego pracownika. W przypadku komory paleniskowej przemieszczano się po przegrzewaczu pierwszego stopnia, były wejścia na poszczególnych poziomach, trzeba było się tam wczołgać. Wolna przestrzeń zajmowała około 80 cm. Przechodząc po przegrzewaczu trzeba było wyciągnąć cegły i usunąć bryły popiołu.

/zeznania wnioskodawcy – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:49:53 i dalej w związku z e – protokołem z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:01:26 i dalej/

Czyszczenie następowało z poziomu na poziom, na końcu znajdował się lej popiołowy, z którego należało usunąć popiół do instalacji odpopielania. Lej posiadał dwa metry wysokości i metr szerokości. W tym wypadku zgarniano szpadlem popiół do spustu rurociągów.

/zeznania wnioskodawcy – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:49:53 i dalej w związku z e – protokołem z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:01:26 i dalej/

Czyszczenie kanałów spalin również wiązało się z pracą w zapyleniu.

/zeznania wnioskodawcy – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:49:53 i dalej w związku z e – protokołem z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:01:26 i dalej/

Pracownicy otrzymywali rękawice do pracy, maseczki jednorazowe oraz ubranie robocze i kaski. Nie zapewniano specjalistycznych masek, ani elementów chroniących oczy.

/zeznania wnioskodawcy – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:49:53 i dalej w związku z e – protokołem z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:01:26 i dalej, zeznania świadka A. D. – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:23:40 i dalej, zeznania świadka M. Z. – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:37:31 i dalej/

Wnioskodawca posiadał uprawnienia do spawania gazowego i elektrycznego. Te prace wykonywano w przerwach, poświęcano im jeden dzień na miesiąc/trzy miesiące.

/zeznania wnioskodawcy – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:49:53 i dalej w związku z e – protokołem z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:01:26 i dalej/

Wnioskodawca nie wykonywał prac montera.

/zeznania wnioskodawcy – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:49:53 i dalej w związku z e – protokołem z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:01:26 i dalej/

Wnioskodawca nie otrzymywał dodatku za pracę w szczególnych warunkach, pracodawca takowego nie wypłacał.

/zeznania wnioskodawcy – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:49:53 i dalej w związku z e – protokołem z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:01:26 i dalej, zeznania świadka A. D. – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:23:40 i dalej/

Pracownicy wykonywali swoje obowiązki od 1 – go do 15 – go dnia miesiąca, następnie do końca miesiąca zatrudnieni korzystali z wolnego, a czynności wykonywała inna brygada.

/zeznania świadka M. Z. – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:37:31 i dalej/

W razie potrzeby, pracownicy wykonywali swoje obowiązki po kilkanaście godzin dziennie. Miesięczną normę czasu pracy w ramach pełnego etatu zatrudnieni wypracowywali w ciągu 15 dni miesiąca.

/zeznania wnioskodawcy – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:49:53 i dalej w związku z e – protokołem z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:01:26 i dalej, zeznania świadka A. D. – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:23:40 i dalej, zeznania świadka M. Z. – e – protokół z dnia 4 kwietnia 2023 roku – 00:37:31 i dalej/

W okresie od dnia 21 kwietnia 2008 roku do dnia 20 lipca 2008 roku Z. S. (1) był zatrudniony w (...) S.A. z siedzibą w W. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku spawacza.

/świadczenie pracy z dnia 20 lipca 2008 roku – k. 14 załączonych akt rentowych/

W świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wystawionym Z. S. (1) w dniu 25 marca 2019 roku, zakład pracy (...) S.A. z siedzibą w W. zaświadczył, iż w okresie od dnia 21 kwietnia 2008 roku do dnia 20 lipca 2008 roku wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w szczególnych warunkach, prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowo-wodorowym wymienione w wykazie A, Dziale XIV poz. 12 stanowiącym załącznik nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku (Dz. U. Nr 8 poz. 4) pracując na stanowisku: spawacz gazowy, spawacz elektryczny, w nomenklaturze zakładu: spawacz (nazwa zmiany stanowiska wynikała ze zmiany w taryfikacji stanowisk oraz wewnętrznych przepisach zakładowych) zgodnie z zarządzeniem nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 roku z późn. zm. - wykaz A, Dział XIV, poz. 12, pkt 9 i 10 w sprawie wykazu stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu górnictwa i energetyki. W dokumencie podano, iż wskazana w świadectwie pracy nazwa stanowiska spawacz jest tożsama pod względem rodzaju wykonywanej pracy i zakresu obowiązków pracownika na stanowisku spawacz gazowy, spawacz elektryczny wymienionemu w wykazie A Dziale XIV, poz. 12, pkt 9 i 10.

/świadczenie wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z dnia 25 marca 2019 roku – k. 41 załączonych akt rentowych/

W dniu 24 stycznia 2019 roku Z. S. (1) złożył wniosek o emeryturę pomostową.

/wniosek – k. 1-2v załączonych akt rentowych/

Decyzją z dnia 25 lutego 2019 roku, znak: EPOM/25/021147106, Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej.

/decyzja z dnia 25 lutego 2019 roku – k. 23-23v załączonych akt rentowych/

W dniu 11 października 2022 roku Z. S. (1) złożył wniosek o emeryturę wraz z rekompensatą za pracę w szczególnych warunkach.

W konsekwencji, organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję z dnia 4 listopada 2022 roku.

/wniosek – k. 29-31v załączonych akt rentowych, decyzja z dnia 4 listopada 2022 roku – k. 47-49 załączonych akt rentowych/

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił na podstawie powołanych dowodów, na które składała się przede wszystkim dokumentacja znajdująca się w aktach organu rentowego, a nadto zeznania skarżącego Z. S. (1) oraz świadków A. D. i M. Z..

Wprawdzie, w toku postępowania dowodowego, odwołujący nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawionych przez zakłady pracy, w których skarżący był zatrudniony w spornym okresie, nie mniej jednak zdołał udowodnić, iż w kwestionowanym okresie jego praca winna być kwalifikowana właśnie w powyższy sposób.

Sąd, dokonując oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego stwierdził, iż spójne zeznania zarówno Z. S. (1), jak i przesłuchanych świadków A. D. oraz M. Z. pozwalały na konkluzje, iż wnioskodawca w okresach od dnia 11 października 1993 roku do dnia 30 grudnia 1996 roku, od dnia 4 marca 1997 roku do dnia 28 lutego 1998 roku oraz od dnia 6 kwietnia 1998 roku do dnia 30 grudnia 1998 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, Dziale II stanowiącym załącznik nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze / Dz.U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm./ tj. prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie i skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

Według art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych /t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1340 z późn. zm./, ustawa określa warunki nabywania prawa do emerytur i rekompensat przez niektórych pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, zwanych „emeryturami pomostowymi”, o których mowa w art. 24 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U z 2022 r., poz. 504).

Stosownie do treści art. 2 pkt 5 w/w ustawy o emeryturach pomostowych, rekompensata jest to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeą prawa do emerytury pomostowej.

W myśl art. 21 ust. 1 w/w ustawy, rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Przesłanka negatywna została zawarta w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych. Jest nią nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Treść art. 21 ust. 2 w/w ustawy może budzić wątpliwości i jego interpretacji należy dokonywać przy uwzględnieniu uregulowania zawartego w art. 2 ust. 5 ustawy, zgodnie z którym użyte w ustawie określenie rekompensata oznacza odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeżdą prawa do emerytury pomostowej. Rekompensata jest zatem odszkodowaniem za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które rozpoczęły pracę przed 1 stycznia 1999 roku i nie nabeżdą prawa do emerytury pomostowej /analogiczne stanowisko zajął Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 25 listopada 2010 roku, K 27/09, OTK-A 2010, Nr 9, poz. 109/.

Skoro, jak wynika z powyższego, celem rekompensaty jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, to przesłanka negatywna, o której mowa w art. 21 ust. 2 ustawy, na co wskazuje wykładnia funkcjonalna tego przepisu, zachodzi w przypadku pobierania emerytury przyznanej w obniżonym wieku emerytalnym np. na podstawie art. 46 w zw. z art. 32 lub 39, czy też art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych /por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 grudnia 2015 roku, III AUA 1070/15, Lex nr 1979477/.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Ponadto, zgodnie z art. 3 ust. 7 ww. ustawy, za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Wskazane odwołanie do art. 32 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pozwala na stosowanie omawianych przepisów łącznie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze /Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 ze zm./.

W świetle § 2 ust. 1 w/w rozporządzenia oraz zgodnie z orzecnictwem Sądu Najwyższego, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym powyższe okoliczności pracownik jest obowiązany udowodnić /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1997 roku, II UKN 417/97, (...) i US (...) i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, Prok. i Prawo (...)/.

Stosownie do treści § 2 ust. 2 w/w rozporządzenia, okresy takiej pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według określonego wzoru, lub świadectwie pracy.

Regulacja § 2 rozporządzenia, statuująca ograniczenia dowodowe i obowiązująca w postępowaniu przed organem rentowym, nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed Sądem. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach Sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi, niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym zeznaniami świadków /por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1985 roku, III UZP 5/85, LEX 14635; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 roku, III UZP 6/84, LEX 14625/.

Jednocześnie, należy też podkreślić, że przy ustalaniu pracy w szczególnych warunkach, nie ma znaczenia nazwa zajmowanego stanowiska, lecz rodzaj pracy powierzony i faktycznie wykonywany przez ubezpieczonego. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (obowiązującym w danym systemie czasu pracy i na danym stanowisku) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Ustalenie zatem, jakie prace faktycznie wykonywał wnioskodawca, nie zaś nazwa zajmowanego stanowiska, przesądza o ewentualnym istnieniu przesłanek do przyznania dochodzonego świadczenia /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2004 roku, II UK 337/03, OSNP 2004/22/392/.

Art. 23 ust. 1 w/w ustawy o emeryturach pomostowych stanowi, iż ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę.

Rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o których mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 23 ust. 2 w/w ustawy). Jako dodatek do kapitału początkowego, razem z kapitałem początkowym podlega waloryzacji.

W rozpoznawanej sprawie bezspornym okazał się fakt, iż wnioskodawca nie nabył prawa do emerytury pomostowej, ani prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Kwestią sporną natomiast było, czy skarżący Z. S. (1) posiada, co najmniej 15-letni staż pracy w szczególnych warunkach uprawniający go do rekompensaty.

W przedmiotowym postępowaniu wnioskodawca Z. S. (1) wnosił o uznanie, iż w okresie od dnia 11 października 1993 roku do dnia 30 grudnia 1996 roku oraz od dnia 4 marca 1997 roku do dnia 28 lutego 1998 roku i od dnia 6 kwietnia 1998 roku do dnia 30 grudnia 1998 roku świadczył pracę w szczególnych warunkach w P.W.U.T (...) w G. oraz w (...) J. J.. Należy przy tym podkreślić, iż za powyższe okresy powołane zakłady pracy nie wystawiły skarżącemu świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach.

Materiał dowodowy zgromadzony w niniejszym postępowaniu, w szczególności dowody w postaci zeznań świadków oraz wnioskodawcy, pozwoliły na uznanie, że Z. S. (1) spełnia warunek posiadania co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W okresie od dnia 11 października 1993 roku do dnia 30 grudnia 1996 roku oraz od dnia 4 marca 1997 roku do dnia 28 lutego 1998 roku Z. S. (1) zatrudniony był w P.W.U.T (...) w G., z kolei od dnia 6 kwietnia 1998 roku do dnia 30 grudnia 1998 roku w (...) J. J. na stanowisku monter – spawacz. Powyższe firmy przede wszystkim zajmowały się czyszczeniem kotłów w Elektrociepłowni (...) -2 na ul. (...) w Ł.. W wymienionych zakładach pracy nie przewidziano jednak stanowiska: czyszciciel kotłów, a pracowników zatrudniano na stanowiskach według obowiązującego taryfikatora stanowiskowego.

Jak ustalił Sąd Okręgowy, czyszczenie kotłów polegało na usuwaniu wewnątrz kotła nawisów brył żużla, zatorów popiołu w komorze paleniskowej, czyszczeniu przegrzewaczy, obrotowych podgrzewaczy powietrza, kanałów spalin, instalacji odpielania oraz elektrofiltrów i zbiornika retencyjnego popiołu. W trakcie pracy należało wejść do środka kotła, który najpierw był wyłączany i studzony.

W zakładach pracy znajdowały się kotły wysokoprężne, o wysokości ok. 40m i szerokości około 35 metrów. Do środka kotła udawało się 7-8 osób łącznie. Pracownicy dzielili się zakresem prac, jedni czyścili nawisy w komorze paleniskowej, następna grupa - drugi ciąg na przegrzewaczu. Kotły pracowały przez cały czas, jednakże w tygodniu poszczególne kotły wyłączano. Kocioł był wyłożony rurami, które zatrudnieni objęli, czyścili z pyłu, omiatali i skrobali.

Włazy znajdowały się na samej górze, zaczynano pracę od góry (wnioskodawca w trakcie wykonywania swoich obowiązków był asekurowany liną przez drugiego pracownika). W przypadku komory paleniskowej przemieszczano się po przegrzewaczu pierwszego stopnia, były wejścia na poszczególne poziomy, trzeba było się tam wczołgać.

Wolna przestrzeń zajmowała około 80 cm. Przemieszczając się po przegrzewaczu należało wyciągnąć stamtąd cegły i usunąć bryły popiołu. Czyszczenie następowało z poziomu na poziom, na końcu znajdował się lej popiołowy, z którego pracownicy usuwali popiół do instalacji odpopielenia. Lej posiadał dwa metry wysokości i dwa metry szerokości. W tym wypadku zgarniano szpadlem popiół do spustu rurociągów. W toku postępowania dowodowego ustalono także, że czyszczenie kanałów spalin również wiązało się z pracą w zapyleniu.

Wyżej przedstawiony przebieg prac w powołanych zakładach pracy dał Sądowi podstawy do oceny, iż skarżący w spornych okresach czasu narażony był na wykonywanie obowiązków służbowych w obecności pyłu, wysokiej temperatury przy uwzględnieniu konieczności przemieszczania się pomiędzy elementami konstrukcji znajdującymi się w małej odległości od siebie, jak również na wysokości. Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, pracownicy tych zakładów pracy otrzymywali rękawice do pracy, maseczki jednorazowe oraz ubranie robocze i kaski. Nie zapewniano natomiast specjalistycznych masek, ani elementów chroniących oczy. Z. S. (1) nie otrzymywał dodatku za pracę w szczególnych warunkach, pracodawca bowiem takowego nie wypłacał.

Dodatkowo, Sąd Okręgowy ustalił, iż pracownicy wykonywali swoje obowiązki od 1 – go do 15 – go dnia miesiąca, następnie do końca miesiąca korzystali z dni wolnych od pracy, a czynności służbowe podejmowała inna brygada. W razie potrzeby, pracownicy realizowali zlecane im zadania po kilkanaście godzin dziennie. Miesięczną normę czasu pracy w ramach pełnego etatu zatrudnieni wypracowywali więc w ciągu 15 dni danego miesiąca (pracowali też niejednokrotnie w weekendy). Oczywistym jest, że dana praca może być uznana za pracę w warunkach szczególnych tylko wówczas, gdy jest w takich warunkach wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Na powyższe nie może jednak wpływać sama organizacja czasu pracy tj. czy pracownik wykonuje zatrudnienie np. przez 24 godziny, a następnie ma 2 dni wolne czy też – jak w przypadku powoda – wyrabia normę pełnego czasu pracy w 15 dni, a kolejne dni do końca miesiąca ma wolne. Nie zmienia to bowiem faktu, że pracownik ten, bez względu na organizację czasu pracy, pracuje w warunkach szczególnych w pełnym wymiarze czasu pracy.

W tym miejscu wymaga podkreślenia, iż organ rentowy nie podważał w toku procesu wartości dowodowej zeznań skarżącego, ani też świadków.

W ocenie Sądu Okręgowego, praca wykonywana przez wnioskodawcę w pełni odpowiadała zatem pracy wskazanej w stanowiącym załącznik nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze /Dz.U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm./ Wykazie A, Dziale II tj. prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych.

Pomocniczo nadmienić również warto, iż w wykazie stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 roku w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach /Dz.U. z 1983 r., nr 8, poz. 12/, a właściwie w dziale II poz. 1 pkt 2 tego wykazu, zostało wymienione wprost stanowisko pracy: czyściciel kotłów. Wprawdzie, wnioskodawca zatrudniony był na stanowisku monter – spawacza, jednakże faktyczny charakter wykonywanych przez niego obowiązków przemawia za w pełni uzasadnionym przypisaniem tych obowiązków do powołanego stanowiska pracy, a ostatecznie za uznaniem, iż prace podejmowane przez skarżącego w kwestionowanym okresie przewidziane zostały w wykazie stanowiącym załącznik do powołanego już rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku.

Jedynie sporadycznie odwołujący, dokonując czyszczenia kotłów, wykonywał również czynności spawacza, gdy było to potrzebne. Również te czynności zostały wymienione w Dziale XIV poz. 12 wykazu A załącznika do powołanego rozporządzenia (prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym), jako prace w warunkach szczególnych.

Podsumowując, stwierdzić należy, że po uwzględnieniu spornego okresu zatrudnienia wnioskodawcy, tj. od dnia 11 października 1993 roku do dnia 30 grudnia 1996 roku (3 lata 2 miesiące i 20 dni) oraz od dnia 4 marca 1997 roku do dnia 28 lutego 1998 roku (11 miesięcy 25 dni) w P.W.U.T (...) w G. oraz od dnia 6 kwietnia 1998 roku do dnia 30 grudnia 1998 roku w (...) J. J. (8 miesięcy 25 dni) niewątpliwie spełnia on wymóg, co najmniej 15-letniego okresu

pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy uwzględnił bowiem odwołującemu 11 lat, 8 miesięcy i 24 dni pracy w warunkach szczególnych, zaś w niniejszym postępowaniu skarżący udowodnił kolejne 4 lata 11 miesięcy i 10 dni takiej pracy. Tym samym, Z. S. (1) przysługuje prawo do spornego świadczenia.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.

I.S.